

*Кучма Ольга Леонідівна,
докт. юрид. наук, професор, професор кафедри
трудового права та права соціального забезпечення
Київського національного університету імені Тараса Шевченка*

ЯКІСТЬ НОРМОТВОРЧОСТІ У ТРУДОВОМУ ЗАКОНОДАВСТВІ: ДЕЯКІ АСПЕКТИ

Ефективність правового регулювання праці значною мірою залежить від змісту нормативно-правових актів у сфері праці. Колізії, прогалини, нечіткі формулювання у документах провокують конфлікти між сторонами трудових правовідносин, приводять до судових спорів. Та навіть і у судах далеко не завжди судді одностайні у вирішенні тотожних трудових спорів.

Одним з яскравих прикладів на сьогодні є судові спори з приводу того, чи має зберігатися педагогічному працівнику на період проходження військової служби за призовом під час мобілізації середньомісячний заробіток чи ні.

Міністерство економіки України роз'яснило, що «...за педагогічними та науково-педагогічними працівниками закладів освіти, які проходять військову службу за призовом під час мобілізації, на особливий період, або військову службу за призовом осіб із числа резервістів в особливий період зберігається попередній середній заробіток...» [1].

Аналіз судової практики дає підстави дійти висновку про сформовані дві протилежні позиції суддів. Так, Чернівецький апеляційний суд притримується позиції, що «...19 липня 2022 року набрав чинності Закон України від 01 липня 2022 року № 2352-ІХ «Про внесення змін до деяких законів України щодо оптимізації трудових відносин», яким, зокрема, внесено зміни до частини третьої статті 119 Кодексу законів про працю України щодо припинення збереження середнього заробітку працівникам, які призвані на ... військову службу за призовом під час мобілізації... Натомість частиною другою статті 57 Закону України «Про освіту» за педагогічними та науково-педагогічними

працівниками на період проходження військової служби за призовом під час мобілізації... зберігається попередній середній заробіток. Будь-яких змін до Закону України «Про освіту» щодо припинення збереження попереднього середнього заробітку працівникам, які проходять військову службу за призовом під час мобілізації або військову службу за призовом осіб із числа резервістів в особливий період, не внесено. Отже, частина друга статті 57 Закону України «Про освіту» ... чинна і має реалізовуватися в повному обсязі.» [2].

Проте, Волинський апеляційний суд «... не бере до уваги доводи позовної заяви та апеляційної скарги щодо переваги в застосуванні положень ч. 2 ст. 57 Закону України «Про освіту» над нормами ч. 3 ст. 119 КЗпП України з огляду на таке. Як визначено ст. 4 КЗпП України, законодавство про працю складається з Кодексу законів про працю України та інших актів законодавства України, прийнятих відповідно до нього. Отже, інші акти законодавства України повинні прийматися у відповідності до норм цього Кодексу.» [3].

На сьогодні набрав чинності Закон України «Про правотворчу діяльність» [4], який прийнятий з метою впорядкування правотворчої діяльності в Україні. Сподіваємось, що вступу його в дію суттєво покращить якість правотворчості.

Якість нормативного регулювання також залежить і від ефективного механізму реалізації норми. Тут теж є проблеми відсутності дієвого механізму реалізації чи взагалі відсутності механізму реалізації, що унеможлиблює виконання норми закону.

Яскравим прикладом є на сьогодні є право жінки перенести дату початку відпустки по вагітності і пологах, якщо немає медичних протипоказань і є бажання жінки. Разом з тим, така відпустка надається на підставі медичного висновку, у якому зазначений період непрацездатності без врахування цієї новації. Відсутність медичних протипоказань і наявність медичного висновку про тимчасову непрацездатність у зв'язку з вагітністю дещо дискутують між собою. Тому до приведення нормативно-правового акту, яким визначається порядок надання медичних висновків по тимчасову непрацездатність у зв'язку з

вагітністю та пологами у відповідність до Кодексу законів про працю України та Закону України «Про відпустки» реалізація жінкою даного права на перенесення дати початку відпустки у зв'язку з вагітністю та пологами буде суперечити інформації з документу, на підставі якого ця відпустка надається.

При внесенні змін до законодавства, прийнятті нових нормативно-правових актів важливо не тільки якісно виписати норму права, але і перевірити наскільки вона поєднується із іншими нормами та дієвість механізму її реалізації. Зазвичай в прикінцевих та перехідних положеннях закону доручають Кабінету Міністрів України привести свої акти у відповідність із законом чи розробити відповідний акт. Головне, щоб це доручення було якісно та своєчасно виконано.

Список використаних джерел:

1. Щодо збереження середнього заробітку педагогічним працівникам – сумісникам на період проходження військової служби за призовом під час мобілізації : Лист від 16 травня 2023 р. № 4706-05/22258-03 / Міністерство економіки України. URL: <https://document.vobu.ua/doc/21449> (дата звернення 20.10.2023)
2. Постанова від 13 липня 2023 р. №112193770 / Чернівецький апеляційний суд. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/112193770> (дата звернення 20.10.2023)
3. Постанова від 21 липня 2023 р. №112336654 / Волинський апеляційний суд. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/112336654> (дата звернення 20.10.2023)
4. Про правотворчу діяльність : Закон від 24 серпня 2023 р. №3354-IX / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3354-20#Text> (дата звернення 20.10.2023)